

ח

כיון שאומרת כפי חזקתה, אך אם הם שמות של יהודים שנכרים לא נקראים באלו שמות לא תהיה נאמנת לומר שהיו נכרים אף אם אירע לפעמים רחוקות שגם נכרי נקרא כן דיש למיזל בתר רובא נגד חזקה דפנויה, וברור דמיגו הא ליכא. ואם השמות ניכרין שהם של נכרים דאף יהודים שאינם שומרי דת נמי הרי איכא חזקה זו ולכן יש להתירה עתה אף בלא הטעם דחזקת פנויה שכתבתי. אבל גם ברוב שמות אנגלית שגם יהודים נקראו בהם ולא ניכר מזה כלום יש להאמינה שהיו נכרים מטעם חזקת פנויה דכתבתי.

ואין חילוק בין אם היא מסתם נשים או לעוברת על דת כיון שאין זה מצד נאמנות דעדות, ולזה לא היו נאמנות אף נשים צדקניות אף במסכתא לפי תוס' ולא מהני מסל'ת אלא באיסורים דרבנן ובעדות אשה. אלא שזוהי מדין חזקת פנויה שאף בעוברות על דת נמי הרי איכא חזקה זו ולכן יש להתירה עתה ששבה בתשובה ורוצה להנשא לישראל כשר אף בלא היה טעם על שניסת לנכרים ואין גוגע לנו אם הוא טעם נכון על שעברה האיסור או בלא שום טעם ועברה מחסרון אמונה. כי עכ"פ אית לה חזקת פנויה. עכ"פ מה שאפשר לברר צריך לברר ולכן טוב עשה כתר"ה שעשעה אפידיווידי בשבועה כחך המדינה כדי שתירא לשקר. ומכיון שעשעה כתר"ה כל מה שבידו לברר יכול להשיאה ובאופן שתשמוך דיני נדה כי בלא זה אין לנו להורקק לה.

ידידו ואהבה.

משה פיינשטיין

סימן יא

בדבר תשובתי סימן י' וסימן ע"א

מספרי אגרות משה על אה"ע

בעה"י כ"ב סיון תשכ"ב.

מע"כ ידידי הנכבד מאר הרה"ג מוה"ר משה חיים אפרים בלאך שליט"א.

הנה קבלתי מכתבו הארוך מאד המלא דברי תוכחה על כל גדותיו על מה שלפי דעתו נדמה לו שתשובתי סימן י' וסימן ע"א מטפרי אגרות משה על אה"ע יגרמי איוה פרצה בטוהרת וקדושת יתום כלל ישראל. וניכר ממכתב כתר"ה שהיה סובר שיהיה לי כפידא על דברי התוכחה שלו. ואני אדרבה

אני נרגש מזה שאני רואה שנמצאים אנשים בעלי רוח שאינם יראים ולא מותבישים מלומד תוכחה. אבל האמת שאין בדברים שכתבתי ושהוריתי שום דבר שיגרם ד"ו איוה חלול בטוהרת וקדושת ישראל אלא תורת אמת מדברי רבותינו הראשונים. והעורער של כתר"ה על זה בא מהשקפות שבאים מידיעת דעות חיצוניות שמבלי שמים משפיעים אף על גדולים בחכמה להבין מצות השו"ת בתוה"ק לפי אותן הדעות הנכונות אשר מזה מתהפכים ח"ו האסור למותר המותר לאסור וכמגלה פנים בתורה שלא כהלכה הוא. שיש בוה קפידא גדולה אף ברברים שהוא להחמיר כידוע מהדברים שהצדוקים מהמרים שעשו כמה תקנות להוציא מלבן. ואני ב"ה שאני לא מהם ולא מהמנים וכל השקפתי הוא רק מידיעת התורה בלי שום תערובות מידיעות חיצוניות. שמשפטיה אמת בין שהוא להחמיר בין שהוא להקל. ואין הטעמים מהשקפות חיצוניות וסברות בדויות מוהב כלום אף אם להחמיר ולדמיון שהוא ליותר טוהר וקדושה. ועתה נדבר מעצם ההלכה למאור תוה"ק.

הנה עצם הדין היא דבר ברור ופשוט שאיסורי עריות הם כמעשה הביאה ואינו משום הורע שיוולדו מזה. ולכן אין שום חילוק בהאיסורים בין ראיה להוליד ובין אינה ראיה להוליד כעקרה ואילונית. וכן אף שלא כדרכה שאף בכל אשה לא שייך שיוולדו מזה נמי הוא באותן האיסורים עצמם ובהעונשין שנאמר בהן. ואף באיסור אשת איש שנאמר בקרא לא תתן שכבתך לזרע שהוא מקום לרשעים לטעות שהאיסור הוא רק משום שתלד מזה כדביא האבן עזרא בפירושו שכתב יאשר גברה תאות יצרם על דעת לבם תעו בפירוש לזרע עיי"ש. הוא טעות גמור שטועין ורשעים ככוונה להתיר איסור א"א החמור נאד כטאינה ראיה לזרע. כי הדין הוא שלא שייך כלל האיסור לענין הולדה מזה אלא שהוא איסור על הביאה בכל אופן שהוא אף בעקרה ואילונית ואף בשלא כדרכה. ולזרע שנאמר בקרא הוא לרשעא למעט משמש באבר מת למ"ד משמש מת בעריות פטור ולמ"ד חייב הוא למעט משמש מתה כמפורש ביבמות דף נ"ה עיי"ש. ומה שנעשה הולד ממור הוא מקרא אחרינא משום שהיא ערה דחייב והייבוי מיתת ב"ד כדאיתא בדף מ"ט אבל אם לא היתה בחיוב כרת ומיתת ב"ד לא היה הולד ממור. וא"כ לא שייך כלל לומר שבשביל הורע שתלד היא האיסור. ואדרבה האבן עזרא שדרכו לפרש הקראים גם לפי פשוטם לבד דרשת חז"ל בגמ'. מפרש שאמר הכתוב לזרע שטעמו אפילו לזרע הנה היא אסורה עיי"ש. ולכן ברור שאף מש"כ הרמב"ן כמפורש שם ואפשר שאמר לזרע להזכיר טעם באיסור

כיון שלא היה מעשה ביאה אף אם לא היה נזכר זה. אבל הא גם מפורש זה בדברי רבותינו בה"ח והט"ז יו"ד סימן קצ"ה סק"ז והב"ש סימן א' סק"י והמ"מ פט"ו מאישות ה"ד שכולם הביאו מהגהות סמ"ק בשם ה"ר פרץ דהולד כשר שכתב כיון דאין כאן ביאת איסור הולד כשר לגמרי אפילו תתעבר מש"ז של אחר. ולעיל מזה כתב המ"מ ואין ספק דלא נאסרה לבעלה משום דאין כאן ביאת איסור. ולית בזה שום חולק. ושיפר כתבתי דמה שהביא באוצר הפוסקים בשם ספר בר ליואי ובשם מנחת יחיאל דחולקין וסוברין דהולד ממור אינו כלום דאין בכחם לחלוק על כל רבותינו אלה בלא מקור מסברא חיצונית שבארתי שהוא כסותר כל ענין האיסור דעריית לפי דיני התורה המבוארים בגמ'. והוא הבל שכתבתי ע"מ שכתב במנחת יחיאל להקשות על הט"א חגיגה דף י"ד שפשוט לו שם בנתעברה כלה מורע של חמיה באמבטי והולידה בן שהוא כשר והוא כדסובר הגהות סמ"ק וכל אלו שהביאו. דהא מה שהולד ממור אינו משום הנאת ביאה. שקושיא זו ודאי הבל גמור אף אם היה גאון גדול דכתבתי בתשובתי דדאי אינו משום הנאת ביאה אבל ודאי דוקא משום מעשה הביאה דהוא הדבר האסור ולא באמבטי שנתעברה בלא מעשה ביאה. וכן מש"כ בר ליואי להוכיח דאין הולד מתיחס אחר בעל הורע דלא כהב"ש והמ"מ. מזה דלא משכחת שיהא זרע פסול מאכילה בתרומה רק בורע זרעה ואם נתעברה באמבטי מיקרי בנו משכחת לה בורע גרידא כשנתעברה באמבטי ודין דלא בא עליה לא מיפסל והבן שהוא ממור מאכילה אע"כ דלא מיקרי בנו ולא כן כהן הוא. נמי הם דברי הבל דהא הם סוברים דהולד כשר כמפורש במ"מ וכן בב"ש כיון שהביא דברי הסמ"ק והסמ"ק מפורש שהוא כשר וא"ך הקשה עלייה. ואין בזה ח"ו משום פגיעה בכבוד אדם גדול. כשאמרים על דבר שגגה שנפלטת מקולמסו שהוא הבל וכדמצינו גם לשון כזה בדברי רבותינו הראשונים בכמה דוכתי.

ונשאר מה שיש לאסור מצד גזירה שמה ישא אחותו מאביו שכ' בהגהות סמ"ק משום שנחשב בנו של בעל הורע. אבל הא זה שייך רק בורע של ישראל ולא בורע של נכרי שאין מתיחס אחריו אלא אחר האם הישראלית וכיון שהרוב הוא של נכרים דהערים שבכאן וכל המדינה הם רוב נכרים. ולכך זה אלו המוציאין זרע שלהם לדבר זה ודאי הם רוב נכרים שהרי הוא דבר האסור שנמצא שחלל גדול מישראל לא נכנסו כלל בחשבון העושים זה. ולא מובן מש"כ כתר"ה שיש גם מומרים שיש לחוש שיעשו זה הא ט"א חלל גדול וזהו שומרי תורה אונת חסידות

כי לא יודע הורע למי הוא. ח"ו שיעלה על דעתו שזהו טעם האמת וליתן יד למשועים הרשעים שהזכיר האבן עזרא. וגם איך אפשר שיהיה זה טעם הקרא הא איסור הבחנה הוא רק איסור מדרבנן ורעו מיוחס אחריו הוא רק מדרבנן. אלא שהזכיר שיש עוד חומר בערוה דא"א אף שזה לא מעלה ולא מוריד לענין האיסור והעונש. ולהוציא מדעת הרשעים ספק על מש"כ תיכף ולא הזכיר זה בעונש כי אפילו הערה בה ולא הוציא זרע יתחייב. ובוה מראה הרמב"ן שאין הכוונה בהאפשר שכתב לטעם האיסור כי אם היה זה ענין האיסור לא היה מתחייב ואין לומר דבהעונש נאמר איסור איסור חדש דהא אין עונשין א"כ מזהירין. וכן חזינו שכל מש"כ הרמב"ן שם אינו להלכה ולטעם ממש. דכתב ולכן אמר בסוטה ושכב איש אוחה שכבת זרע כי בעבור הורע תהיה קנאתה שהוא היסור מדברי הגמ' שם שהקרא מחדש שאף כשהבעל קינא לה דרך אברים לא נאסרה עליו בזה סד"א בקפידא דבעל חלה רחמנא והא קא קפיד קמ"ל קרא דש"ז שדוקא בביאה נאסרה אבל בביאה נאסרה אף שלא היה הוצאת זרע ואף שלא כדרכה כמפורש שם. וכן כתב הרמב"ן שם וכן בשפחה חרופה הזכיר ש"ז כי האיסור בעבור שיוולד זרע מן השפחה. והוא שלא כהלכה שאף שבשפחה חרופה פטור על העראה ופטור בשלא כדרכה מ"מ חייב אף בלא הוצאת זרע אם היה גמר ביאה בכדרכה כמפורש שם בתוס' ולא מצינו חולק בזה. וגם חייב על שפחה חרופה עקרה ואילונית. וכמפורש בכריתות דף י"א שמה שעל שפחה חרופה קטנה פטור הוא משום דמקשיין אחדרי דכשהיא אינה לוקה אין האיש מביא קרבן ולא משום שהקטנה אינה ראיה להוליד. הרי חזינו שהרמב"ן לא כתב זה להלכה. ולולא דמסתפינא הייתי אומר שמואפשר עד והנכון אינו מדברי הרמב"ן אלא איזה תלמיד טועה כתב זה. אבל בכל אופן אין זה להלכה וגם לא לטעם האיסור שכיון שאין זה להלכה הרי בהכרח שהטעם אינו אמת. אלא אם הם דברי הרמב"ן מוכרחין לומר שכתב שיש עוד חומר. והרמב"ן עצמו הא מסיק שהנכון שבא הכתוב לפרש כי במשגל יזהיר ולא בחזקו ונשוק. אף שגם זה לא מובן לאיזה צורך היה לרבינו הרמב"ן לפרש שלא כמפורש בגמ'. והביא שם בעצמו. אבל מ"מ בדבריו אלה בטל מש"כ ובאפשר לעיל מזה.

ומכיון שהאיסור הוא על מעשה הביאה לא שייך לאיסור על וריית זרע לנפך האשה שלא בביאה לא בעריות דקורבה ולא בערוה דא"א. וממילא ליכא ממורות שהוא רק מצד מעשה הביאה שרק בזה נאמר בקרא באיסור אשת אב. וכן פשוט שלא נאסרה לבעלה

א"כ
ה"ר
פרץ
דהולד
כשר
לגמרי
אפילו
תתעבר
מש"ז
של
אחר.
ולעיל
מזה
כתב
המ"מ
ואין
ספק
דלא
נאסרה
לבעלה
משום
דאין
כאן
ביאת
איסור.
ולית
בזה
שום
חולק.
ושיפר
כתבתי
דמה
שהביא
באוצר
הפוסקים
בשם
ספר
בר
ליואי
ובשם
מנחת
יחיאל
דחולקין
וסוברין
דהולד
ממור
אינו
כלום
דאין
בכחם
לחלוק
על
כל
רבותינו
אלה
בלא
מקור
מסברא
חיצונית
שבארתי
שהוא
כסותר
כל
ענין
האיסור
דעריית
לפי
דיני
התורה
המבוארים
בגמ'.
והוא
הבל
שכתבתי
ע"מ
שכתב
במנחת
יחיאל
להקשות
על
הט"א
חגיגה
דף
י"ד
שפשוט
לו
שם
בנתעברה
כלה
מורע
של
חמיה
באמבטי
והולידה
בן
שהוא
כשר
והוא
כדסובר
הגהות
סמ"ק
וכל
אלו
שהביאו.
דהא
מה
שהולד
ממור
אינו
משום
הנאת
ביאה.
שקושיא
זו
ודאי
הבל
גמור
אף
אם
היה
גאון
גדול
דכתבתי
בתשובתי
דדאי
אינו
משום
הנאת
ביאה
אבל
ודאי
דוקא
משום
מעשה
הביאה
דהוא
הדבר
האסור
ולא
באמבטי
שנתעברה
בלא
מעשה
ביאה.
וכן
מש"כ
בר
ליואי
להוכיח
דאין
הולד
מתיחס
אחר
בעל
הורע
דלא
כהב"ש
והמ"מ.
מזה
דלא
משכחת
שיהא
זרע
פסול
מאכילה
בתרומה
רק
בורע
זרעה
ואם
נתעברה
באמבטי
מיקרי
בנו
משכחת
לה
בורע
גרידא
כשנתעברה
באמבטי
ודיון
דלא
בא
עליה
לא
מיפסל
והבן
שהוא
ממור
מאכילה
אע"כ
דלא
מיקרי
בנו
ולא
כן
כהן
הוא.
נמי
הם
דברי
הבל
דהא
הם
סוברים
דהולד
כשר
כמפורש
במ"מ
וכן
בב"ש
כיון
שהביא
דברי
הסמ"ק
והסמ"ק
מפורש
שהוא
כשר
וא"ך
הקשה
עלייה.
ואין
בזה
ח"ו
משום
פגיעה
בכבוד
אדם
גדול.
כשאמרים
על
דבר
שגגה
שנפלטת
מקולמסו
שהוא
הבל
וכדמצינו
גם
לשון
כזה
בדברי
רבותינו
הראשונים
בכמה
דוכתי.

א"כ
ה"ר
פרץ
דהולד
כשר
לגמרי
אפילו
תתעבר
מש"ז
של
אחר.
ולעיל
מזה
כתב
המ"מ
ואין
ספק
דלא
נאסרה
לבעלה
משום
דאין
כאן
ביאת
איסור.
ולית
בזה
שום
חולק.
ושיפר
כתבתי
דמה
שהביא
באוצר
הפוסקים
בשם
ספר
בר
ליואי
ובשם
מנחת
יחיאל
דחולקין
וסוברין
דהולד
ממור
אינו
כלום
דאין
בכחם
לחלוק
על
כל
רבותינו
אלה
בלא
מקור
מסברא
חיצונית
שבארתי
שהוא
כסותר
כל
ענין
האיסור
דעריית
לפי
דיני
התורה
המבוארים
בגמ'.
והוא
הבל
שכתבתי
ע"מ
שכתב
במנחת
יחיאל
להקשות
על
הט"א
חגיגה
דף
י"ד
שפשוט
לו
שם
בנתעברה
כלה
מורע
של
חמיה
באמבטי
והולידה
בן
שהוא
כשר
והוא
כדסובר
הגהות
סמ"ק
וכל
אלו
שהביאו.
דהא
מה
שהולד
ממור
אינו
משום
הנאת
ביאה.
שקושיא
זו
ודאי
הבל
גמור
אף
אם
היה
גאון
גדול
דכתבתי
בתשובתי
דדאי
אינו
משום
הנאת
ביאה
אבל
ודאי
דוקא
משום
מעשה
הביאה
דהוא
הדבר
האסור
ולא
באמבטי
שנתעברה
בלא
מעשה
ביאה.
וכן
מש"כ
בר
ליואי
להוכיח
דאין
הולד
מתיחס
אחר
בעל
הורע
דלא
כהב"ש
והמ"מ.
מזה
דלא
משכחת
שיהא
זרע
פסול
מאכילה
בתרומה
רק
בורע
זרעה
ואם
נתעברה
באמבטי
מיקרי
בנו
משכחת
לה
בורע
גרידא
כשנתעברה
באמבטי
ודיון
דלא
בא
עליה
לא
מיפסל
והבן
שהוא
ממור
מאכילה
אע"כ
דלא
מיקרי
בנו
ולא
כן
כהן
הוא.
נמי
הם
דברי
הבל
דהא
הם
סוברים
דהולד
כשר
כמפורש
במ"מ
וכן
בב"ש
כיון
שהביא
דברי
הסמ"ק
והסמ"ק
מפורש
שהוא
כשר
וא"ך
הקשה
עלייה.
ואין
בזה
ח"ו
משום
פגיעה
בכבוד
אדם
גדול.
כשאמרים
על
דבר
שגגה
שנפלטת
מקולמסו
שהוא
הבל
וכדמצינו
גם
לשון
כזה
בדברי
רבותינו
הראשונים
בכמה
דוכתי.